

Erromoko Nagusien Etxearen etorkizuna, **ziurgabe**

Getxoko Erromo auzoko Ibar Nagusien Etxeko kideek urteetan aterpe izandako eraikinean geratu nahi dute, eta urteak daramatzate beren nahiaren defentsan. Getxoko Udalak eta Bizkaiko Foru Aldundiak eraikina eraitsi nahi dute, eta Romo Kultur Etxea (RKE) erabiltzea eskaini diete alternatiba gisa. Nagusien Etxeko hainbat kideren iritziz espazio horrek ez die beren beharrizanei erantzuten. Nagusiek ekainaren 24ko data zeraman kaleratze aginduari izkin egitea lortu bazuten ere, abuztuko lasaitasuna baliatuz hesitu zuen Poliziak Nagusien Etxea. Bilboko epaitegietatik geldiarazi da eraikinaren eraistea, eta epaileak zer ebatziko zain daude. Egoera horretan, hasi berri den ikasturtean jarduera eskaintza zabala egin ahalko duten ez dakite nagusiek. Egungo egoerara arte gertatutakoaren erreposoa bildu dugu lerrootan.

GARAZI BASTERRETXEA

Abuztuaren 17tik metalezko hesi batek zeharkatzen du Getxoko Erromo auzoko eraikina, “lotsaren hesia” eraisketaren aurka dauden Nagusien Etxeko kideentzat. Egun hartan, herriko jaien ostean jendea oporretara joana zela eta eraikinean zaintza txandarik ez zela probesturik, Ertzaintza eta Udaltzaingoa Erromoko Nagusien Etxera gerturatu ziren. Ertzaintzak zonaldea hesitu eta goizean goiz Redenor enpresako langileak eraisketa prestatzeko lanekin hasi ziren, bertaratutako auzokideen amorrui oihu artean. Nagusien Etxeko erabiltzaileetako batzuek “ezin dut sinetsi” esaten zuten; izan ere, ez zuten uste udal gobernuak (EAJ eta PSE) epailearen agindurik

gabe hasiko zituenik eraisketa lanak. Beste batzuek, mesfidatiago, amorruz damutzen ziren bertan geratu ez izanaz, aurreko egunetan bezala zaintza txandak antolatu ez izanaz.

Arratsalde horretan bertan heldu zen eraiste lanak gelditzeko agindua Bizkaiko epaitegitik; Ibar Nagusien Etxeak goizean eskatutako erabateko zuhurtziazko neurriak onartuak izan ziren. Irailaren 9an jakinarazi zen udal gobernuak zuhurtziazko neurrien aurka aurkeztutako helegitea ez dela onartua izan eta epaileak agindu arte ezin izango dela Lope de Vega 12ko eraikina eraitsi.

Ordutik etengabeak izan dira Lope de Vega eta Kresaltzu kaleak batzen dituen izkinan egindako elkarretaratzeak

eta bestelako ekintzak. Nagusien Etxea 24 orduz poliziak kontrolatua dagoen arren, hesiaren itxura ere aldatuz joan da hilabete honetan zehar: mezuak, kartelak, puxikak eta bestelakoak jarri dituzte auzokideek, beren eskaerak adieraziz.

NAGUSIEN ETXEAN GERATZEKO NAHIA

Getxoko Udalak eta Bizkaiko Foru Aldundiak Nagusien Etxea eraisteko erabakiak sortu du egoera gatazkatsua. Gaur artean herriko nagusien aterpe izan den eraikina bota eta “belaunaldien arteko zentroa” eraiki nahi dute toki berean (2. eta 3. graduko menpekotasuna duten nagusientzako egoitza, eta 35 urtetik

Eraisketaren aurkako mobilizazioa, irailaren 2an.

beherakoentzako 40 apartamentu), horretarako behar duten aurrekontuaren %82,5 jaso baitute Europako Next Generation programako funtsetatik. Asmo hori tarteko, Nagusien Etxeko kideek ekainaren 24ko data zeraman kanporatze agindua jaso zuten.

Auzoan iritzi kontrajarriak daude belaunaldien arteko zentroaren proiektuarekiko; batzuek uste dute aukera ederra izan daitekeela, baina badira praktikan proiektuari hutsuneak ikusten dizkiotena ere: besteak beste, Bizkaia mailako proiektua izanik ez duela Getxoko beharrak estaltzeko balioko; erresidentzia handiko formatu horretan erabiltzaileen zaintza egokia bermatzen ez dela frogaturik dagoela; zaila dela gazteen eta 2.

eta 3. graduko menpekotasuna duten nagusien arteko elkarbizitza bermatzea; ez dela bidezkoa gazteei profesionalek egin beharreko zaintza lanak esleitzea; gazteei pisu kopuru jakina egokitzeak ez duela Getxon dagoen etxebizitza-arazoa konpontzen. Hau da, proiektua eder eta arrakastatsu aurkeztua izan den arren, praktikan ez diela Getxoko zahar eta gazteen errealitate desberdinen beharrei erantzuten.

Getxoko Ibar Nagusien Etxea elkarrekin adierazi du ez duela proiektuaren balorazioetan sartu nahi, euren helburua ez baita Udal gobernuaren proiektu horren aurka egitea, baizik eta euren etxea babestea. Proiektu hori egiteko Getxon eraikin hutsak badirela esatera

mugatu da, Getxo II institutua izandakoa kasu –udal gobernuari proiektua bertan egitea proposatu zioten, baina erantzunik ez zuten jaso–. “Hemen belaunaldien arteko zentroak bultzatu nahi duen belaunaldien arteko harreman hori egunero eman daiteke, hau zabalik dugulako. Gu gara espazioa kudeatzen dugunak eta uste dugu leku hau Erromoko jendearen erabilerarako izan behar dela. Itzultzetako Emakume Asanbladak hemen egin zituen jardunaldi feministak, eta aurten Erromoko emakumeen bazkaria hemen ospatu da. Erromo Kantarikoak, elizakoak.... Baina udalaren helburua belaunaldien arteko harremana Europako eredu jarraituz egitea da. Hori da European saldu dutena eta horregatik

eman diete eman dieten diru-kopurua”, azaldu zuen elkarteko zuzendari Paco Ramak ekainaren 21ean ARGIA argitaratutako elkarrizketan.

Udal Gobernuak Romo Kultur Etxea erabiltzea eskaini die alternatiba gisa, baina Nagusien Etxeko hainbat kideren iritziz espazio horrek ez die beren beharrirentzako erantzuten. Ondoko adibidea jarri zuen Nagusien Etxeko kide Rafa Martinek ARGIAri eskainitako elkarrizketan: “Eguneko azken gimnasia klasea mugikortasun murriztua duen jendearentzat da, batzuk gorpildun aulkian etortzen dira, beste batzuk lagunduta... RKEra heltzeko igogailua hartu behar dute eta egunen batean funtzionatzen ez badu, ezingo dira sartu”. Horrez gain, salatu dutenez, RKE nagusientzako dagoen espazioa Nagusien Etxean dutenaren herena baino ez da, eta ez dute eurentzako tabernarik ez lorategirik, leihoak zabalitzeko eta espazioa aireztatzeko bedelari giltza eskatu behar diote... Argi dute: espazio horrek ez du euren autogestioa sustatzen eta ez da egokia Nagusien Etxeko ekintza guztiak egin ahal izateko, ezta auzoko nagusi kopuruari eta euren beharrei erantzuteko ere.

NAGUSIEN ETXEAN GERATZEKO URTEETAKO BORROKA

Lope de Vega 12 eraikina herriarentzako donazioa izan zen, baina ondoren mojek eskuratu zuten. Azken horiek, 1980an, eraikinak bota eta babes ofizialeko etxeak eraikitzea eskatu zuten, baina auzoaren erantzuna –Auzokideen Elkartearen barne– aurkakoa izan zen. Ez zitzaion horretarako baimenik eman, eta erosketarako negoziazioetan hasi ziren; izan ere, udalak ikusi zuen ekintzak egiteko udal ekipamendu beharra zegoela. Alderdi batzuek uste zuten herriaren donazioa izandakoa mojek itzuli egin behar zutela, baina azkenean berriro erostea erabaki zen. 41 milioi pezetatan erosi zen, %50 Diputazioak ordainduta. 1987ko azaroaren 21ean Hogar de Día inauguratu zen bertan (hala zuen izena Ibar Nagusien Etxea bilakatu aurretik). 2001ean Ibar Nagusien Etxea Elkarteak sortu zen eta udaletxearekin adostu zuten zentroa elkarteak kudeatuko zuela.

Ordutik, planteamendu desberdinak tarteko, hainbat plan egon dira eraikina birmoldatzeko, baina beti baldintza batekin: elkartearen denboraldi batez beste leku batera joan behar izango bazen ere, berriro eraikinerantz itzultzeko aukera bermatzea. Alabaina, 2013an

udal gobernuak elkarteari komunikatu zion RKEra lekualdatuko zituztela, eraikina birmoldatzea oso garestia zelako (6 eta 8 milioi euro artean). Jakinarazpen horren aurrean, 2013ko irailaren 27an elkarteko kideak bilera nagusian bildu ziren, eta Lope de Vega 12ko eraikinean geldituko zirela erabaki zuten. Bertan gelditzeko eskubidea defendatzen hasi ziren: 2015ean Euskal Herriko Arkitektoen Elkargo Ofizialak egindako proiektu bat aurkeztu zion elkarteak udal gobernuari; bertan esaten zen Etxe Merkeak, Nagusien Etxea, Euskaltegia eta eliza Erromoko herrigunea direla eta eraitsi baino, babestu beharko lirartekeela, euren azpiegitura egoera onean baitago eta herriaren ondare baitira.

2016an Nagusien Etxearen eraisketaren aurkako plataforma sortu zen. 2017an Ibar Nagusien Etxeak erreferendumak egin zuen bazkideei galdetzeko ea zer nahiago zuten: bertan gelditu edo RKEra joan. Bileretara normalean 100-120 pertsona joan ohi ziren, baina egun horretan 540 pertsona joan ziren bozkatzera eta %84ak (453 pertsona inguruk) Lope de Vega kalean geratzearen alde bozkatu zuten. Urrian udaleko osoko bilkuran eztabaidatu zen gaiak eta udal gobernuak 11 bozkek eraikina eraistearen alde egin bazuten ere, oposizioko 14 bozkek eraikina ez eraistearen alde egin zuten. Elkarteak udal gobernuari eskatu zion erabakiari kasu egiteko, euren programa elektoralari inposatu ordez. Baina eskaerari entzundurik, bere programa beteiko zuela adierazi zuen azaroan udal gobernuak, alderdi bozkatuenak izanik horretarako eskubidea zutela argudiatuz. Gauzak horrela, 2018ko maiatzean Nagusien Etxeko ileapaindegia, fisioa eta podologo zerbitzuak RKEra eraman zituzten, aurretik abisurik eman gabe, nahiz eta elkartearekin urte amaiera arte kontratua sinatuta izan. Elkarteko kideen arabera, hortik aurrera udalarekin hainbat oztopo izan dituzte, beren jarduna aurrera eramatea zailduz.

2018an RKEko hirugarren solairuan nagusientzako espazioa zabaldu zuten, eta elkarteak salatu izan duenez, Nagusien Etxeko deiak RKEra desbideratu zituzten, bertatik Nagusien Etxearen izenean erantzuteko deiei. Salatu dute, baita ere, paraleloki elkarteko bazkideei telefono deiak egin zizkietela, Nagusien Etxea RKEra lekualdatu zela esanez. Egoera horretan, Nagusien Etxeko kideek eraikina mantentzeko itxialdia egin zuten –Udaltzaingoa itxialdiko pertsona

IBAR NAGUSIEN ETXEKO ARTXIBOA

guztiak identifikatu zituen-. Itxialdiaren aurrean, udalak adierazi zuen gehiengorik gabe ez zuela eraikina eraitsiko, eta ondorioz, elkarteak erabaki zuen itxialdiari amaiera ematea eta eguneroko lanean jartzea indarrak. Ordutik 2022ko abuztuaren 17ra arte espazioa zabalik egon da, udal langilerik gabe, langile boluntarioen lanari esker.

AMORE EMATEKO ASMORIK GABE

Erreportajea osatzeko iturri izan diren bazkideek jakinarazi digute iluna eta gezurrez betea izan dela urte hauetako prozesua. Lekua “usteltzen” utzi dutela esaten dute. Ali de Celis Iglesias-en hitzetan, espazioa elkarlanean zaindu eta mantendu dute, eta beren poltsikoetatik ordaindu dituzte kontratatutako langile profesionalak: “Adibidez, iraganean tabernako langileek ez zituzten zerbitzuak ordaindu behar, menua nagusiek ordaindu ahal izateko prezioan eskaini ahal izateko. Baina tabernaren kargu egin zen azken familia heldu zenerako udal gobernuarekin genuen harremana ez zen ona, eta bat-batean esan ziguten gasa eurek ordaindu behar zutela. Oztopoak jarri izan dizkigute etengabe, nekatu gintez, baina ez gara nekatu”.

Amore emateko urrutia, peto horia soinean, nagusiek protesta egiten jarraitu dute Erromoko kaleetan. Bi urte eman dituzte goizero ordu erdiko elkarretaratzea eginez Areetako Xake Plazan, musika jarrita eta borobilean buel-

Eskuinetara, abuztuaren 17ko argazkia, Poliziak Nagusien Etxea hesitu zuen egunekoak. Ertzaintzaren atzean, oraindik hesitu gabe, eraitsi nahi duten eraikina. Ezkerretara, irailaren 14an RKE aurrean egindako elkarretaratzea.

taka, euren aldarrikapenekin espazioa betez. Borrokan jarraitzeko erabakimen hori are nabarmenago adierazi zuten kanporatze aginduak zehaztutako datan: bazkaria, txalaparta tailerra, kontzertua... egun osoko egitaraua antolatu zuten ekainaren 24rako, eta eraikina hutsik geratu ez zedin, zaintza txandak antolatu zituzten adin ezberdinetako auzokideekin. Eta abuztuaren 17an Polizia agertu eta eraikina hesitu artean, hainbat izan dira kalea bete eta protesta bistaratzeko udan egindako ekintzak: igel-toka txapelketa, bazkari herrikoia, bingoa, dantzaldia, 75 urtetik gorako bazkaria, liburu aurkezpenak... Ekintza horietan ageriko egin da hainbat herritarrek Nagusien Etxeari adierazitako babes. Izan ere, azken herri galdeketa 1.500 pertsonatik %98ak eraistearan aurka bozkatu zuen, eta hilabete batzuk lehenago eraikina mantentzearen aldeko 4.000 sinadura batu zituzten.

ZALANTZAZ BETETAKO ETORKIZUNA

Ikasturte berria hasi den honetan arduraturik daude elkarteko kideak, ez baitute ikasturteari ekiteko eta harremanetzeko lekurik. Adierazi dutenez, gauzak horrela, nagusi askok RKEra joatea beste aukerarik ez dute tailer edo ekintzak egin ahal izateko.

Ibar Nagusien Etxeko antolatzaile eta erabiltzaileek ez dakite aurten euren proposamenak aurrera eraman ahal izango dituzten. Baina irribarrez esan digute ez direla etxean geratuko, ez dietela euren gorputzei lokartzen utziko

Santi Aristimuñok, mobilizazioetarako kartoietan marrazkiak egiten eta esaldiak idazten dituen elkarteko bazkideak, aurreko ikasturtean Nagusien Etxeak eskaintzen zituen ekintzen zerrenda erreparatu du: dantzak, tai-chi, pilates, memoria tailerra, zahartze aktiboa, euskara, marrazketa, abesbatza, patchwork, puntu eta kakorraz-lana,

heziketa fisikoa, liburutegia, hitzaldiak, tertuliak lorategian, billar saioak, bingoa, zinema, mendi irteerak, josteko ikastaroa, igel-toka eta petanka txapelketak. Eskaintza zabal horri esker, 86 urteko Ane Servando bazkideak, adibidez, 80 urte zituela deskubritu zuen margolaritzarekiko bere pasioa. Orain arduraturik adierazi digu ez dakiela zelan jarraituko duen koadroak marrazten. Berarentzat garrantzitsua da elkarri lagunduz taldean marraztea, eta horretarako espazio egokia izatea, bentilazio egokia duena margoen kutsaduratik babesteko.

Udal gobernuari eskatu diote eraikina berriro zabaltzeko, aurkeztutako proposamenean tailer horiek mantentzeko, eguneko zentroa gehitzeko eta nagusi eta gazteen arteko tailerrak gehitzeko. Halere, Ibar Nagusien Etxeko antolatzaile eta erabiltzaileek ez dakite aurten euren proposamenak aurrera eraman ahal izango dituzten. Ez dakite aukera izango duten elkarrekin abesteko, josteko, margozteko, gorputzak mugitzeko... Baina irribarrez esan digute ez direla etxean geratuko, ez dietela euren gorputzei lokartzen utziko, Kresaltzu eta Lope de Vega kaleen arteko izkinan edo RKE eraikinaren aurrean zein auzoko edo zein txokotan biltzen jarraituko dutela, euren etxearen alde borrokan, Nagusien Etxean sortutakoa piztuta mantenduz. ●